

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасному підприємству будь-якої організаційно-правової форми для здійснення господарської діяльності потрібно закуповувати запаси (сировину, матеріали, запасні частини, комплектуючі вироби, напівфабрикати, малоцінні та швидкозношувані предмети), які є найбільш вагомою та значною частиною активів підприємства. Запаси посідають особливе місце у складі майна та мають домінуючі позиції у структурі витрат підприємств не залежно від видів і сфер діяльності.

Мета управління запасами – забезпечити в потрібний момент потрібну кількість запасів для виробництва запланованої продукції [1, с. 206]. Від того, як буде вестись управління запасами, значною мірою залежать фінансові результати діяльності підприємства. Так, якщо підприємство має запаси менші, ніж необхідно, то можливі зупинки виробництва, під час яких працівникам треба платити заробітну плату за простій, штрафи за невиконання договірних зобов'язань, зменшуються обсяги виробництва тощо. Накладні витрати при цьому розподіляються на меншу кількість виробленої продукції, що веде до підвищення її собівартості і зниження прибутковості від реалізації. При запасах більших за необхідні в першу чергу відволікаються з обороту грошові кошти, які могли б бути вкладені в інші проекти або, у крайньому разі, покладені на депозит у банку. Отже, підприємство втрачає прибуток, який могло б отримати. Якщо ж на підприємстві не достатньо коштів, то воно бере для закупівлі матеріальних запасів кредит у банку. Чим більші запаси за оптимальні, тим більший треба взяти кредит, за який треба платити. Отже, і в цьому випадку з'являються витрати, яких, при правильному плануванні запасів, можна запобігти [1, с. 207]. Тому підприємства зацікавлені в раціоналізації системи управління запасами.

Основними завданнями процесу управління виробничими запасами повинно бути: контроль за виконанням плану матеріально-технічного забезпечення; відображення витрат на закупівлю й транспортування запасів; виявлення відхилень від планової собівартості придбаних запасів; спостереження за станом складських запасів, відповідністю їх нормативам, контроль за їх зберіганням; контроль за лімітом відпуску запасів на виробничі потреби; правильний розподіл запасів за об'єктами калькуляцій; виявлення непотрібних запасів, що підлягають реалізації.

Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва вимагає проведення комплексу трудомістких робіт з прогнозування і нормування окремих видів запасів на плановий період, розробку матеріальних балансів за видами ресурсів, аналізу питомих витрат матеріальних ресурсів за звітний період, планування складських запасів та використання технологічного обладнання та оснащення. Прискорення матеріальних потоків, зниження матеріальних витрат у структурі собівартості виробництва уможливилося застосуванням інструментів управління виробничими процесами [2, с. 87].

Для вирішення завдань управління запасами належить: вибір стратегії поповнення запасів, розрахунок критичних крапок, розрахунок точок замовлення, аналіз структури запасів по методу АВС, впровадження систем планування потреби в матеріалах (MRP-1 і MRP-2), що дає змогу управління запасами, в якій виробництво, і, відповідно, запаси плануються виходячи з попиту на кінцеву продукцію.

У практиці управління запасами найбільшого поширення набули системи, засновані на таких методах. «Канбан» – («сигнал» або «карта»), який використовує інформаційні картки для перенесення виробничого замовлення з наступного процесу на попередній. Наступне ланка виступає як замовник для попереднього у технологічному циклі. «Just-in-time» – це загальний організаційний підхід, завдяки якому в результаті точного управління, що враховує поведінку попиту, процеси закупівлі ресурсів та виробництва напівфабрикатів та компонентів синхронізуються з графіком виробництва про їх використання у виробництві. Завдяки цьому значно скорочуються запаси та, відповідно, тривалість виробничого циклу. MRP – це методологія, що використовується в рамках інформаційних та плануючих систем управління виробництвом та забезпечує розробку виробничих планів та графіків постачання матеріалів та комплектуючих протягом усього виробничого циклу для забезпечення заданої програми.

Отже, управління запасами на підприємстві є важливим етапом формування ефективного управлінського процесу.

Список використаної літератури:

1. Лень В.С. Управлінський облік: навчальний посібник. К. : Знання-Прес, 2003. 287 с
2. Ковальчук І.В. Управління запасами у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств // Економіка АПК. 2007. №7. С. 86-94.